

Kudüs semavî dinler için neden önemli?

ÖMER FARUK HARMAN *

Kudüs ilahî kökenli dinler yani Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam açısından kutsal bir şehirdir. Şimdi neden kutsal olduğunu tek tek anlatayım:

Yahudilik açısından Kudüs; Hz. Davud (a.s.) tarafından fethedilmiş, devletin başkenti olmuş bir şehirdir. İsrailoğulları, Hz. Musa (a.s.) önderliğinde Mısır'dan çıktıktan sonra, Sina dağında ilahî vahiy (Tevrat) alınmış ve kendilerine peygamberleri aracılığı ile Arz-ı Mev'ud (Vadedilmiş topraklar) denilen bölgeye (bugünkü Filistin toprakları) girmeleri istenmiş fakat onlar söz dinlemeyip bu emre uymayınca tam 40 yıl Sina Çölünde yaşamaya mecbur bırakılmışlar. Daha sonra Yeşu önderliğinde bu topraklara girme mücadelesi verilmiş ve nihayet Hz. Davud (a.s.) (Yahudilere göre sadece kral), MÖ 1000 yıllarında Kudüs'ü almış ve devletin merkezi yapmıştır. Önce kendisi için o günün şartlarına göre bir saray yaptırdıktan sonra Rab için de bir ev yani mabet yaptırmak istemiş. Fakat Tanrı, çok kan döktüğü için buna müsaade etmemiş ve nihayet Hz. Davud'un (a.s.) oğlu Hz. Süleyman (a.s.), MÖ 950 yılında, yedi yıllık bir inşaattan sonra (Süleyman Mabedi, Tapınak, Beyt ha Mikdaş, Beytü'l-Makdis'i isimleriyle bilinen) Mabedi tamamlamıştır. Bu mabet, Yahudiler için son derece kutsaldır çünkü Yahudi dinindeki başlıca ibadet olan Kurban, orada sunulmaktadır. Mabet, aynı zamanda bir Hac mekânıdır. Fakat Mabet, MÖ 587'de Babil Kralı Nebukadnezar (Buhtunnasr) tarafından yıkılmış. MÖ 515'te ikinci kez yapılmış, MÖ 30'larda genişletilmiş, çevresine kuşatma duvarı (şimdiki adıyla Batı duvan veya Ağlama duvarı)

yapılmış. Ancak bu ikinci mabet de MS 70 yılında Yahudi ayaklanmasını bastıran Romalılar tarafından yıkılmış ve bir daha yapılmamış. Filistin bölgesindeki Yahudiler, Romalılarca o topraklardan sürgün edilmiştir. Yahudilerin en büyük hedefi Kudüs'ü devletlerinin merkezi yapmak ve Mabedi yeniden inşa etmektir. Ancak onların Mabedi yeniden yapabilmeleri için bugün orada bulunan Kubbet-üs Sahra ve Mescid-i Aksa'nın yıkılması gerekiyor.

Hristiyanlık açısından Kudüs; Hz. İsa'nın (a.s.) oralarda görev yapması ve asıl, onların inançlarına göre orada çarmıha gerilmesi, gömülmesi ve yine oradan dirilmesi sebebiyle kutsaldır. Hz. İsa (a.s.), Hristiyanların inancına göre Bethlehem'de (Beytüllahim) doğmuş, Nasıra'da yetişmiş ve Filistin coğrafyasında insanlara uyarılarda bulunmuş, o devirdeki Yahudi din adamlarının din anlayışlarını eleştirmiş, tamamen şekle dönüşmüş din anlayışına karşılık ahlaki ilkeleri, maneviyatı ve yüce değerleri öne çıkaran bir anlayışı öğütlemiştir. Fakat halkın sevgisini kazanıp da insanları peşinden sürükleyince, mabet yetkilileri bunu önlemek için onu ortadan kaldırmayı planlamış, kendi aralarında yargılayıp ölüme mahkûm etmiş, cezayı infaz için de bölgenin Roma valisine baskı yapmışlar ve nihayet çarmıha gerdirmişlerdir. Dolayısıyla Hristiyanların nazarında Tanrı'nın oğlu ve Tanrı olan İsa Mesih'in yakalandığı, yargılandığı, haçının taşıtıldığı ve nihayet çarmıha gerildiği mekânlar kilisece son derece kutsaldır. Diriliş Kilisesi, Hristiyanlar için önemli bir hac mekânıdır. Onlar için son derece kutsal olan bu mekândaki hizmetler için farklı Hristiyan mezheplerinin aralarındaki anlaşmazlıklar, Osmanlılar tarafından bir sisteme bağlanmıştır ve bugün hâlâ bu sistem uygulanmaktadır ve Kilisenin anahtarları bir Müslüman ailenin uhdesindedir. Müslümanlar açısından ise Kudüs; çevresiyle birlikte mübarektir çünkü ilahî vahye mazhar olan birçok peygamber o topraklarda görev yapmış, ilahî vahiy o toprakları bereketlendirmiştir. İslam inancına göre Hz. Davud (a.s.), Hz. Süleyman (a.s.), Hz. Zekeriya (a.s.), Hz. Yahya (a.s.) ve Hz. İsa (a.s.) o topraklarda peygamberlik

yapmışlardır. Kur'an'da o topraklar, "Mukaddes diyar" diye nitelenmiş, Hz. Musa'ya (a.s.) vahyin ilk geldiği yer, "Mukaddes Tuva Vadisi" diye belirtilmiş, "Çevresi bereketli kılınan Mescid-i Aksa" denilerek Kudüs ve çevresinin mübarek kılındığı belirtilmiştir. Öte yandan Kudüs, Müslümanların ilk kiblesi, ikinci mabedi ve üçüncü harem-i şerifidir. Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Müslümanlar Mekke'de iken ve Medine'ye hicret ettikten sonra da 17 ay, Kudüs'e yönelerek namaz kılmışlardır. Peygamberimiz (s.a.v.), İsrâ mucizesi çerçevesinde Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'e (Mescid-i Aksa) bir gece yolculuğu ile (İsrâ) götürülmüş, oradan da semalara çıkarılmıştır (Miraç).

Müslüman olmanın şartı Allah tarafından gönderilen bütün peygamberlere inanmak, onlara saygısızlık yapmamak, onlar hakkında yalan yanlış şeyler uydurmamaktır. Biz Hz. Davud'a (a.s.), Hz. Süleyman'a (a.s.), Hz. İsa'ya (a.s.) inanıyor, bu peygamberler hakkında Yahudiler gibi saygısızlık yapmıyor, iftiralarda bulunmuyoruz. Biz, Hz. İsa'yı (a.s.) seviyor fakat ilahlaştırılmıyor, dolayısıyla ona haksızlık etmiyoruz. Biz, bütün peygamberlerin temiz insanlar olduklarına inanıyor, hizmetleri ve vazifeleri karşılığında insanlardan hiçbir maddi beklenti içinde olmadıklarını biliyoruz. Kudüs'te tarih boyunca insanlara zulmedenler, Müslümanların değil; Babillilerdir, Romalılardır, haçlılardır, Yahudilerdir. Haçlılar, 1099'ta Kudüs'e girdiklerinde sadece Müslümanlara değil Yahudilere de zulmetmişlerdir. Selahaddin Eyyubi ile birlikte Kudüs, barış kenti olmuştur. Yavuz Sultan Selim ile birlikte bu barış tam 400 sene sürmüştür.

Kudüs'ün yeniden bir barış şehri (Daru's-Selam) olması gerekir. Kudüs, bugün mahzundur, Mescid-i Aksa, bugün mükeddedir. Kudüs'ün bütün inananların özgürce ibadetlerini yapabilecekleri bir barış şehri olması gerekir. Herkesin, diğerinin kutsalına saygılı olması, inanç ve ibadet özgürlüğünü kısıtlamaması, yasaklamaması gerekir.

* İbn Haldun Üniversitesi İslamî İlimler Bölümü Öğretim Üyesi.